ANTONII STÖRCK

Sacræ Cæſar. Regiæ Apoſt. Majeſtatis
Conſiliarii Aulici, & in Noſocomio
Civico Pazmariano Phyſici,

SUPPLEMENTUM
NECESSARIUM
DE
CICUTA,

*Ubi ſimul jungitur Cicutæ imago,
ære excuſa.*

NEAPOLI MDCCLXII.
Ex Typographia BENEDICTI GESSARI
SUPERIORUM PERMISSU.

PRÆFATIO.

MAgnorum medicamentorum hiſtorias, ſi attente legimus, videmus: de eorum efficacia ſemper & ubique acriter fuiſſe diſceptatum.

Fuerunt medici, qui ea illico damnarunt, & tanquam noxia proſcripſerunt.

Alii autem, factis contrariis experimentis, ea laudarunt, commendaruntque, ut maxime ſalutaria.

Doctis his litigiis tandem res in ordinem fuit redacta, & recepta in uſum communem.

Idem cum cicuta futurum, clare prævideo.

Interim doleo vehementer, quoſdam viros medicos, in magna dignitate conſtitutos, nunc nimis præcociter & ſevere protuliſſe ſuam contra cicutam ſententiam, eamque, ut plantam venenatam & inutilem, damnaſſe, aliis diſſuaſiſſe.

Sapit hoc nimiam contradicendi cupidinem, & medicinæ rationali repugnat.

Quod autem omnium mihi acerbissimum accidit, est: eos experiri summos adversarios, quos magna semper pietate colui, quos omni officii genere affeci, & quorum potius fuisset, meas tueri partes, quam lædere.

Verum nec inde moveor, nec vindictam sitio: & ut hi mei adversarii vere agnoscant, meum animum propterea nequaquam ab iis esse alienatum (licet opinione dissentiam) has observationes in ipsorum honorem scribo, ipsis offero, & debita reverentia dedico.

Nec tamen ullo modo eos oro, ut quid in mei favorem faciant; ament tantum veritatem, agant justos rei arbitros, & id fateantur ingenue, quod cedit in decumbentis salutem.

Inanes quorundam clamorem non curo, flocci facio.

Qui foliorum strepitum timet, ne adeat sylvam.

SUP-

SUPPLEMENTUM NECESSARIUM DE CICUTA.

Inis voluminibus jam demonſtravi, confirmavique, quænam inſit cicutæ vis, & efficacia.

Non opus propterea fuiſſet, ut denuo ſuper eadem materia uterer calamo.

Quum vero multi adhuc ſint, qui meæ cicutæ ideam non habent, deque ejus ſpecie, & caractere diſceptant, neceſſarium erat, hanc plantam ære excudere.

Ut autem hoc rite, & ad omnium intellectum, facillimum, clarissimum, & sine errore fieret, rogavi celeberrimum ac indefessum institutionum, & materiæ medicæ Professorem *Crantz*, velit is hanc herbam in suum hortum botanicum suscipere, & accuratissimæ expressionis gerere curam.

Præstitit hoc lubentissime, & tradidit mihi hanc tabulam, a doctissimo Domino *Cipps* Medicinæ Candidato pictam, & sculptam.

Ex hac quivis in re herbaria vel parum peritus, primo statim intuitu plantam distinguet, & ab omnibus aliis dignoscet.

Extractum vero non ubique ad meam mentem paratur: sumunt enim succi expressi ingentem copiam, eam in vase cupreo igne satis forti coquunt, fœtor inde ingens longe lateque spargitur, avolat, quod est optimum; præterea nimium sollicite succum & extractum purificant.

Fit hac ratione massa nigrigans, te-

tenax, haud multum fœtens.

Mea autem methodo dum paratur, debet esse extractum crassum, ex fusco viridescens, & ingratissimum habens fœtorem (qualem mures domestici spargunt.)

Quidam alias herbas cum cicuta miscuerunt.

Quidam relinquunt herbam recenter collectam in uno cumulo per plures dies, unde flaccescit, & quædam pars corrumpitur, succus lentescit, fit mucilaginosus.

Subinde succum expressum non illico igni admovent, sed per duos ternosve dies exspectant, donec tempus ipsis commodum, & opportunum videatur; fit tunc in succo alteratio, & virtus minuitur.

Hac occasione putavi: non incongruum fore, si iterum adducam quasdam curationes, quas sola cicuta ab eo tempore, quo secundus libellus prodiit, perfeci.

Brevis ero, ne otium turbem, aut tempus, Medicis adeo pretiosum, lon-

longa narratione abſumam.

Ubi dico, me *cicutam* dediſſe, ſemper intelligo cicutæ extractum, id noto, ut lites de vocabulo evitem.

Nec ubique medicamenti doſin addidi, quoniam fere ſemper a parva quantitate incepi, & eo uſque ſenſim aſcendi, donec ſequeretur bonus effectus, & tunc ſubſtiti, nec amplius doſin auxi.

CASUS PRIMUS.

VIr, triginta aliquot annorum per plures menſes habuit ingentem in abdomine dolorem & continuum ardorem; non appetiit, urina fuit ſtrangurioſa, alvus frequens, ſemper pauca, ardens, & cum teneſmo juncta; color faciei pallidus, corpus totum macilentum.

Remedia cujuscunque generis tentata, nil profuerunt, imo turbabatur ſomnus, & incipiebant deficere vires.

Cicuta ſola ſpatio trium ſeptimanarum juvit; rediit appetitus, alvus fiebat

fiebat naturalis, urina libere fluxit, accessit totius corporis robur, & perfectæ sanitatis habitus.

CASUS SECUNDUS.

JUvenis, 15 annorum, jam a tribus annis in gena sinistra gessit tumorem magnitudine nucis juglandis.

Hunc tumorem penetravit fistula, ichorem plorans.

Medici & Chirurgi frustra suam artem hic tentarunt longo tempore.

Data autem cicuta, & disparuit tumor, & apertura fistulæ perfecte coaluit, & cessarunt omnes dolores.

CASUS TERTIUS.

FŒmina, 40 aliquot annorum, ultra anni spatium, in manu habuit pessimam serpiginem, & cutis in pluribus partibus ad carnem usque findebatur.

Nec externa remedia, nec interna purgantia & sanguinem purifican-

tia attulerunt levamen.

Cicuta intra binos menses sanavit.

CASUS QUARTUS.

FŒmina, 30 aliquot annorum, in mamma dextra jam a pluribus mensibus scirrhum magnæ molis advertit.

Applicabatur emplastrum, quo & durities & mammæ volumen augebantur, extensumque malum fuit infra axillam.

Color fiebat purpureus, hinc inde erant striæ lividæ, & dolor adeo vehemens, ut diu noctuque ægra dormire non potuerit.

Tandem tumor elevabatur in tubera, quæ pessimam exulcerationem minitabantur.

Ego accersitus rogavi, vellet omne emplastrum semovere, nihilque adponere exterius præter linteum molle.

Pro interno remedio solum cicutæ extractum præbui.

Spatio octo dierum cessavit fere

omnis

omnis dolor, mutatus eſt tumoris color, ſubſederuntque tubera.

Et nona ſeptimana mamma naturalis fuit.

Maxima doſis per diem erit drachma dimidia.

CASUS QUINTUS.

FŒmina, 27 annorum, a viginti tribus ſeptimanis fere omnia ingeſta vomitu rejecit, & fere contabuit.

Medici, chirurgi, agyrtæ, & vetulæ jam omnia artis auxilia attulerunt citra ullam mali emendationem.

Exhibui extracti cicutæ grana viginti in mixtura quatuor unciarum, ex qua ſumebatur omni bihorio cochleare unum, & brevi ceſſavit vomitus, fœmina appetit, & redeunt vires.

Et jam tertius menſis eſt, quo nec vomitus ſigna advertuntur.

CASUS SEXTUS.

VIr, ſeptuaginta annorum, jam in quintum annum ulcus in brachio habuit; acre tranſſudans vicinas partes continuo arroſit, & excitavit ardentes puſtulas.

Remedia adhibita malum quidem levarunt ſubinde, mox autem iterum ortus eſt pruritus, rupta eſt cuticula, & ulcus denuo cœpit acerrimum ichorem plorare.

Sumpſit dein æger, me ſuadente, omni mane grana ſex extracti cicutæ, & totidem veſperi per quinque ſeptimanas, externe applicatum eſt empleſtrum diapompholygos; & jam nunc in ſextum menſem firmiter clauſum eſt ulcus, & ſenex bona gaudet valetudine.

CASUS SEPTIMUS.

NObilis matrona mammam utramque habuit ſcirrhoſam magnam.

Em-

Emplaſtrum appoſitum omnia irritavit, excitavitque dolores magnos.

Papilla mammæ dextræ fuit ſolito duplo major, exulcerata, & continuo ploravit ichorem acrem, erodentem, tumor jam infra axillas extendebatur.

Præ dolore hæc matrona fere nec loqui, minus ridere, aut libere reſpirare potuit.

Data cicuta malum mox emendabatur, papilla intra quatuor ſeptimanas ad ſtatum naturalem redacta eſt, & quarto menſe mammæ ambæ fuerunt ſanæ.

Neque opus erat, doſin ultra octodecim grana per diem augere.

CASUS OCTAVUS.

VIr, 30 aliquot annorum, tumorem pugno virili majorem in colli parte dextra habuit jam a longo tempore.

Erat præterea cachecticus, laborabat vehementibus doloribus, qui totum

tum corpus & omnia membra diu noctuque torquebant.

Minuebatur propterea appetitus, & supervenit corporis macies, & faciei color ex flavo fuscus.

Quæcunque ad sanandum fuerunt adhibita, nil profuerunt.

Quamprimum autem bonus vir me consuluit, dedi cicutam, qua intra paucos dies omnia mutabantur in melius, & post binos menses aderat sanitas.

CASUS NONUS.

FŒmina, 36 annorum, ulcera maligna, quæ nasi apicem, nasi alas, & totum oris labium superius profunde exedebant, faciemque totam aspectu turpissimam efficiebant, a binis annis habuit.

Et omnes hæ partes erant lividæ, duræ, tumentes, & dolor vehemens noctes insomnes reddidit.

Ichor continuo emanans partes adjacentes arrosit.

Remedia purgantia, antiscorbutica,

ca, mercurialia, ſanguinem depurantia nil mutarunt, & malum videbatur inde longe pejus fieri.

Adhibita cicuta ichor copioſiſſimus, ſed longe blandior, effluxit, partes omnes detumuerunt, dolor evanuit, lividus color mutatus eſt in naturalem.

Spatio trium ſeptimanarum ingens obſervabatur mutatio in melius, & ægra fuit longe robuſtior, pinguior.

Abſtinuit tunc per aliquot tempus a cicuta, verum res mox iterum in pejus ivit, & dolores aucti ſunt.

Quamprimum autem cicuta iterum cœpit uti, omnia mala ſymptomata diſparuerunt, & continuato dein uſu ſesqui menſis ſpatio ulcera cicatrice obducta ſunt, & omnis tumor evanuit.

CASUS DECIMUS.

FŒmina, 32 annorum, a ſex annis habuit dolorem in inguine dextro, aderat præterea ibi tumor du-

durus, & ex utero exſtillavit materies acris, purulenta.

Cauſam hujus mali in ultimum partum rejecit, qui minus felix fuit, & obſtetrix magna vi evulſit placentam.

Nec Balnea, nec medicamenta, jam in ſextum annum adhibita, malum mutarunt.

Uſu autem cicutæ ſpatio ſex ſeptimanarum tumor diſparuit, ſilet dolor, & ceſſat fluxus materiei acris.

CASUS UNDECIMUS.

HOmo, 29. annorum, variis malis venereis per multos annos divexatus eſt, nunquam autem integre curabatur.

Glandulæ colli, inguinum, circa aures, ſub axillis &c. demum intumuerunt, multumque dolorem diu noctuque ægro crearunt.

Remedia antivenerea, & in his caſibus alias optima, malum auxerunt, & timenda erat conſumptio.

Unde

Unde abſtinuit ab omni remedio ſuadentibus Medicis.

Res inde nec in melius, nec in pejus mutabatur, niſi quod dolores ſubinde fuerint admodum atroces.

Tandem derelictus eſt penitus a Medico ordinario, qui dixit: rem naturæ committeret.

Æger autem in aliquot aliis vidit bonum effectum cicutæ; unde ſpe fretus me acceſſit, rogavitque: an non & ſibi conveniret hoc remedium.

Suaſi illico, & ſpatio duorum menſium erat curatus, & nihil de ſcirrhis ſuperfuit.

CASUS DUODECIMUS.

VIrgo, 17 annorum, in tertium annum ſpinam ventoſam habuit in brachio dextro.

Aderant ſimul fœda ibi ulcera.

Remedia fere innumera externa internaque nil effecerunt.

Venter fiebat durus, magnus, membra occupavit dolor dilacerans,

acceſſit cachexia , virium dejectio , macies.

Cicuta ſola ventrem ad molem naturalem reduxit , diſpulit dolores , cachexiam, maciem ; & ſanavit ulcera, & ſpinam ventoſam.

CASUS DECIMUSTERTIUS.

PUer ſeptem annorum , glandulas omnes colli & circa aures habuit ſcirrhoſas , magnas, dolentes.

Venter præterea quoque durus , & magnus fuit.

Dabantur mane grana ſex extracti cicutæ , & totidem veſperi , celer erat inde effectus, atque omnes tumores intra decem ſeptimanas evanuerunt.

CASUS DECIMUSQUARTUS.

FŒmina , 25 annorum , jam in quartum annum tuſſim vehementem habuit , & pruritum ingratiſſimum per totum corpus.

Sub-

Subinde per univerſam cutim proruperunt puſtulæ albicantes, pellucidæ, urentes, rodentes.

Longo remediorum uſu tandem cœpit contabeſcere.

Hoc in ſtatu exhibui bis quotidie quatuor grana extracti cicutæ; & mox prodivit ſputis copioſum ac tenaciſſimum gluten, diſparuit pruritus, nunc redeunt vires, bonusque corporis habitus, & adeſt ſanitas.

Hæc doſis non erat augenda, quoniam præſtitit, quod optabatur.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

VIr, 60 aliquot annorum, poſt febrem intermittentem habuit ventrem inflatum, hypochondrium dextrum tenſum, durum, faciem flavam non appetiit, membra dolore nocturno excruciabantur, & erant emaciata.

Cicuta hunc integre reſtituit.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

SEni, 70 annorum, vomitus violentiſſimus, quo jam in tertium menſem laboravit, nullo remedio ſiſti potuit.

Cicuta, in miſtura ſoluta, hunc brevi inhibuit, compeſcuit.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

INfans, trium annorum rachiticus nec pedibus poterat inſiſtere, nec libere reſpirare.

Cicuta fecit, ut morbus totus diſparuerit, ut infans reſpiret commode, curratque alacriter, cæterosque ſuos fratres ſanitate ſuperet, ſimiles caſus plures habeo.

In quibusdam quatuor aut ſex grana per diem ſufficiunt, in aliquibus vero debet doſis ad grana decem, duodecim, aut viginti augeri.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

VIrgo, 26 annorum, uteri hæmorrhagiis vehementiſſimis ab aliquot annis erat ſubjecta; & fluxu ſanguinis ceſſante prodibat ex utero materies craſſa, ſubflava, acris, omnia erodens.

Alii celeberrimi Medici, egoque longo tempore tentavimus remedia fere innumera, levamen autem inde ægra nullum ſenſit, imo fiebat cachectica, & intumuit.

In caſu adeo rebelli volui experire, quid cicuta ſola efficeret; dedi propterea ter quotidie tres pilulas; quarum quælibet habuit grana tria.

Poſt paucos dies vidi totius corporis colorem mutari in naturalem, augeri vires, vigere appetitum; proditque urina copioſa cum multo glutine.

Intra menſis ſpatium totus morbus jam longe aliam faciem habebat.

Etenim libera erat reſpiratio,

quæ antea a minimo motu fere ſuffocabatur, ſiluit anxia cordis palpitatio, & ſomnus fiebat tranquillus.

Quod autem maximum, ceſſarunt uteri hæmorrhagiæ, comparuitque fluxus menſtruus debito tempore, debita copia, & qualitate.

Materies utero effluens nec amplius craſſa, nec acris fuit.

Poſt binos menſes hæc optime ſana omnibus videbatur, & paucum tantum, blandumque ſerum ex utero exſtillavit.

CASUS DECIMUS NONUS.

VIr, ſexagenario major, ſub mento tumorem magnitudine ovi anſerini & lapidis inſtar durum, dolentemque habuit, qui immobilis & immutatus perſtitit, licet remedia interna externaque fuiſſe longo tempore tentata.

Cicuta eum autem ſolvit, diſſipavit ſpatio duorum menſium.

CASUS VIGESIMUS.

FŒmina, 40 annorum, cachectica, melancholica, cœpit sensim contabescere.

Nullum in corpore manifestum vitium, quod huic morbo causam præberet, poterat detegi.

Facies erat terrei coloris, oculi profundi, vox debilis, cordis palpitatio frequens, respiratio ex paulo fortiori motu fiebat anxia, brevis; appetitus erat penitus deletus.

Remedia, alias usitata in similibus casibus, nullum levamen attulerunt.

Tres autem cicutæ unciæ, successive deglutitæ, restituerunt appetitum, corporis vigorem, animi hilaritatem; correxerunt cachexiam, & jam fœmina cum omnium admiratione optata sanitate fruitur.

Cachexia & corporis attenuatio, si non pendet a vomica intus latente, aut a corrupto quodam viscere, cicuta plerumque curatur.

CASUS VIGESIMUS PRIMUS.

DEcennis puer a ſpina ventoſa per totum corpus & circa omnem fere articulationem, ut & in facie, & circa oculos miſere exulceratus, emaciatus, & totus cachecticus per plures annos varia ab optimis Medicis fruſtra aſſumpſit, imo morbus ſemper ruit in pejus.

Data ſola cicuta coaluerunt jam omnia ulcera, nec cicatrices fœdæ ſunt, magna oſſium fragm. anteſeceſſerunt, adſunt bonæ vires, naturalis faciei color, & habitus totius corporis eſt ſanus.

Senſim augendo doſin jam per plures ſeptimanas drachmam integram extracti cicutæ quotidie aſſumpſit.

CASUS VIGESIMUS SECUNDUS.

FŒmina, quadraginta major cancro aperto, miſerrime exulcerato, jam in ſecundum annum laboravit.

Uſu

Uſu interno externoque cicutæ ulcus totum jam fere coaluit.

Erat antea tota macilenta, noctu ſudavit, non appetiit.

Nunc autem adſunt optimæ vires, color faciei bonus, ſomnus tranquillus, abeſt dolor, ceſſavit ſudor, evanuit macies.

Datur jam quotidie drachma una cum dimidia de cicutæ extracto.

In alia fœmina, triginta aliquot annorum, cancrum apertum, magnum, ſolo cicutæ uſu intra ſex ſeptimanas ad exiguam molem redegi; & jam incipit formare cicatrix.

Hi caſus in civitatis praxi mihi obvenerunt, ea autem, quæ in noſocomio vidi, & quæ certo mira ſunt, & orbis litterati adtentionem merentur, hic referre non potui; quoniam Dominus *Collin*, optimus meus collega, ea fideliter deſcribit, & brevi dabit prælo.

Adeo bonos, & adeo manifeſtos de cicuta in noſocomio effectus quotidie videmus, ut non tantum artis

ſtu-

ſtudioſi, ſed alii ignari, qui circa ægros ſunt, mirentur, obſtupeſcant.

Verumtamen ſunt quidam caſus, qui non ſuccedunt.

Morbus enim ſi jam nimium fuerit progreſſus, aut ſi totius corporis habitus fuerit penitus deſtructus, quis eſt, qui curabit? aut quænam Medicina ſanitatem promittet?

Nos nec facimus, nec cupimus a noſtris medicamentis miracula, ſed adtendimus quouſque poſſimus arte pervenire.

Si obſtaculum invenimus, conſideramus: an id arte ſuperandum; dum id præſtare non poſſumus, agnoſcimus nos eſſe homines, & adhuc multa ignorare.

Nequaquam nobis imaginamur, nos aliis eſſe arte majores, ſed cupimus quotidie vel ab infimis doceri.

Rogamus autem quoque alios, ut eadem mente in nos utantur, ſi erramus, aut erravimus, nobis monſtrent debita amicitia & decenti methodo errorem; & nec erubeſcemus

me-

meliora erudiri, nec erimus pertinaces.

COROLLARIUM PRIMUM.

Cicutæ extractum est remedium maxime innocuum.

Potest, sensim augendo dosin, exhiberi per diem ad drachmas duas, tres, quatuorve.

Et tantæ dosis usus potest per plures septimanas tuto continuari.

Non nocet cicuta infantibus, nec pueris, nec mediæ ætatis hominibus, nec senibus, nec decrepitis, nec fœminis gravidis, nec embryoni in utero latenti, nec nobili, nec plebejo.

COROLLARIUM SECUNDUM.

Cicuta nec majorem motum, nec in sanguinis circulo turbam excitat.

Neque refrigerat, nec calefacit.

COROLLARIUM TERTIUM.

CIcutæ extractum eſt medicamentum efficaciſſimum.

Raro tamen alvum movet, & rariſſime vomitum, quandoque tranſpirationem auget, ſæpe autem urinam copioſam & glutinoſam prolicit.

In plurimis tamen ægris nullam excretionem ſenſibiliter auget.

COROLLARIUM QUARTUM.

CIcutæ extractum vim maximam reſolvendi habet, & ibi ſæpe penetrat, & illuc pertingit, quo fortiſſima hucuſque cognita remedia pervenire non potuerunt.

Obſtructa reſerat; hinc ſanguinis circulum turbatum, & impeditum redigit in ordinem.

Unde languorem, torporem, doloremque in membris (a ſimili cauſa pendentem) tollit.

Mentem reddit ſerenam, corpus ad

ad agilitatem roburque naturale disponit.

Auget secretiones, unde sæpe aures, nares, os, faucesque siccas, reddit humidas, transpirantes.

Viros steriles, ob vasorum immeabilitatem aut obstructionem, reddit fœcundos.

Fœminarum uterum mucosum induratumque reserat, fluxui menstruo a simili causa impedito viam pandit, & conceptioni parat locum.

Infantes a rachitide liberat.

Membris sæpe stuporem, frigus, insensibilitatem, & marcorem aufert; atque efficit, ut redeat naturalis calor, musculorum vigor, & torositas, sensusque necessarius.

Eadem ratione oculorum vasa liberat, visum impeditum restituit, dispellit quandoque amaurosin.

Huic eidem remedio sæpe surditas cedit; sæpe odoratus perditus ejus usu iterum restituitur; loquela impedita, fit sæpe libera, distincta.

Resolvendo tollitur sæpe rheuma-

tis-

tismus, aut dolor articulorum inveteratus, & pertinacissimus.

COROLLARIUM QUINTUM.

CIcuta tumores ab obstructione ortos solvit, funditque scirrhos etiam antiquos, & omnibus aliis efficacissimis remediis resistentes.

Nec interest in quanam corporis regione tales tumores lateant; æquali vi in omnes partes agit: sic reserat glandulas sublinguales, subaxillares, circa aures in collo, sub axillis, in pectore, ventre, inguinibus, in ano, uteri vagina, utero, pene, scroto, testiculis &c.

Ventris scirrhos solvendo sæpe hydropem curat.

Infantum ventres duros infarctosque emollit, & ad statum naturalem reducit.

Unde sæpe cachexiam corrigit, & ipsam phthisin, aut hecticam febrem fugat, sanat.

Pulmonum scirrhos fundit, pro-

du-

ducitque ſputum glutinoſum, hinc tollit difficilem reſpirationem, ſudorem nocturnum, tabem.

Articulorum tumores diſſipat, & reddit flexilitatem, partiumque motum.

COROLLARIUM SEXTUM.

CIcuta ſubinde fundit cataractas, aut eorum progreſſum impedit.

Et hac ratione viſum conſervat, aut auget, aut perditum reſtituit.

COROLLARIUM SEPTIMUM.

SAnguinis acrimoniam emendat, & morbos inde pendentes tollit.

Curat acres fluxiones, ſalſedines, pruritum, ſerpiginem, tineam peſſimam, inveteratam, & ad omnia rebellem ſcabiem.

Sanat ulcera maxime maligna, fiſtulas, ſinus.

COROLLARIUM OCTAVUM.

TOllit ossium cariem, aufert corruptionem; lamellarum separationem adjuvat.

Hinc remedium est in spina ventosa.

COROLLARIUM NONUM.

CAncrum curat, aut emendat ejus acrimoniam, pusque bonum inducit, sopit dolores.

COROLLARIUM DECIMUM.

REmedium est contra fluorem album malignum, contra gonorrhæam inveteratam, rebellem.

COROLLARIUM UNDECIMUM.

VOmitum sistit, & pertinacissimas cardialgias.

CO-

COROLLARIUM DUODECIMUM.

TOllit reliquias ex morbo venereo superſtites, quæ nulli alii remedio cedunt.

COROLL. DECIMUM TERTIUM.

CIcuta curat morbos, qui poſt malignas variolas ſequuntur.

Ad hoc confirmandum binas mihi hiſtorias ſcripſit celeberrimus hujus civitatis medicus Dominus *Lebmacher*.

Hiſtoria prima eſt de proprio ejus filiolo, quam ita habet: „ chariſſimus „ meus quinque menſium filius, ſaniſ- „ ſimus, vigeſimo ſexto Februario „ anni 1760 variolis corripitur, quæ, „ licet diſcretæ, non tamen adeo bonæ „ indolis erant.

„ His dum nono morbi die ſubita „ diarrhœa accederet, factum eſt, ut „ omnes ſiniſtri lateris puſtulæ a facie „ ad pedem uſque collaberentur, dum „ illæ lateris dextri elevatæ manerent.

„ Dum hæc fiunt, brachium to-
„ tum ſiniſtrum, genu pesque ſiniſter
„ extremus mirum in modum intu-
„ muerunt, cum motus impotentia,
„ & dolore ſummo; quem miſellus
„ triſtiſſimo ejulatu, ſi attrectaretur,
„ teſtabatur.

„ Verum hæc mala nullo aper-
„ turæ, nec natura, nec arte facien-
„ dæ, indicio induſtria dexterrimi chi-
„ rurgi *Leber* quatuor fere menſium
„ ſpatio percurata ſunt, ut nullum
„ ſive motus, ſive alterius actionis
„ impedimentum ſuperfuerit.

„ Interim cum moroſus puer ne-
„ que in variolis, neque toto alio tem-
„ pore ullum medicamentum, ſeu vi
„ ſeu fraude aſſumeret, quin illud ſu-
„ bito ore redderet, nec lac mater-
„ num cum cibis lacteis demulcendæ
„ cacochymiæ varioloſæ ſufficeret, ſuc-
„ ceſſu temporis totum corpus innu-
„ meris, ichoroſis, peſſimis ulceribus
„ a vertice ad plantam uſque ita de-
„ paſcebatur, ut præter turgidum ab-
„ domen ſola ulceroſa cutis oſſa tege-
„ ret.

„ Suo

„ Suo fato in deplorando hoc
„ ſtatu uſque ad vigeſimum primum
„ ætatis menſem, Junium nempe 1761
„ relictus puer nullam omnino ſalutis
„ ſpem dederat, omnibus quotidie in
„ pejus ruentibus. Volui tandem ten-
„ tare quid extractum cicutæ, quo-
„ modocunque ingeſtum, in hoc mor-
„ bo efficere poſſit.

„ Dedi itaque ad initium Junii
„ quotidie grana duo unum mane in
„ baccarum caffée & hordei toſti de-
„ cocto tenuiori, addito lacte, & al-
„ terum veſperi, ne adverteret, in
„ potu coccolatæ.

„ Sic ſenſim doſin auxi, ut quo-
„ tidie grana ſex ſumeret, nulla in-
„ terim habita diœtæ ratione.

„ His factum eſt, ut ulcera bo-
„ num pus fundere, depurari, conſo-
„ lidari, in toto corpore evaneſcere
„ inciperent, una alterave cruſta in
„ parte capillata capitis reſtante.

„ Viribus jam medio Julii ita
„ auctis, ut agilis in cubiculo foris-
„ que erecto capite, oculis nitidis,

„ apertis, curreret, nec ſolis radios,
„ nec candelæ lumen formidans, quod
„ per duos menſes ob inflammatos
„ oculos admotis ſemper ad eosdem
„ manibus demiſſo capite ferre non
„ potuit.

„ Sic ſenſim moroſiſſimus antea
„ puer jam tota fere die ludibundus
„ alacriter currit.

Sumpſit autem extracti cicutæ drachmas ſex, nec aliud præterea medicamentum.

Lectores optimi! ſi vel unicus hicce caſus eſſet: an non cicuta maximam laudem mereretur?

Data eſt cicuta infanti extenuato, ulcerato, peſſime cachectico, curatus inde eſt hicce infans.

Eſt igitur cicuta remedium innocens, eſt remedium efficax.

Sunt quidem terribiles in medicina calculatores, qui forſan hanc curationem in decoctum hordei toſti, vel infuſum caffée, vel in coccolatam, vel in vim naturæ ponent.

Verum ſciant hi, hunc infantem

hos

hos potus jam ante usum cicutæ assumpsisse, & tamen res quotidie ruit in pejus, hinc tunc nec vis naturæ egit, nec hicce potus. Sed quam primum cicutæ extractum datum fuit, infans cœpit melius se habere.

Unde tibi, cicuta! laus debetur.

Secunda historia, ab eodem doctissimo viro mihi communicata, est sequens:

„ Sub finem Junii 1761 forte
„ conveni nobilem quandam fœminam
„ viginti trium annorum, quæ octo-
„ decim abhinc annis variolis con-
„ fluentibus laboraverat, quarum tri-
„ stes reliquias adhucdum luget; præ-
„ ter amissum enim dextrum oculum
„ ulcus in gena dextra cum tumore
„ duro habet.

„ Varia, ut illa narrabat, inter-
„ na, externa ad hoc consolidandum
„ tentabantur remedia; sed omnia
„ (ipsa quoque salivatio) incassum ad-
„ hibita fuerunt.

„ Boni de extracto cicutæ in si-
„ mili etiam morbo successus memor

„ eidem hoc remedium ſuaſi.

„ Quæ licet medicamentorum „ jam pertæſa, annuit tamen.

„ Incepit itaque prima Julii ſu- „ mere de cicutæ extracto quotidie „ grana octo.

„ Ulcus remoto emplaſtro, ne- „ ſcio quali, linteo, decocto cicutæ „ madido, foveri curavi.

„ Poſt octiduum jam tumor mi- „ nor molliorque apparuit, & in mar- „ gine ulceris levia cicatricis forman- „ dæ indicia videbantur.

„ Interim in medio ulceris hinc „ inde caro fungoſa excrevit, quæ „ inſperſo cicutæ pulvere abſumpta „ eſt.

„ Cruſtam vero melle roſarum, „ cum eodem pulvere permiſto, ab- „ ſtuli, quæ toties repetebantur, quo- „ ties fungoſa caro repullulavit.

„ Interea numerum pilularum „ ſenſim auxi ita, ut tribus elapſis „ hebdomadibus jam quotidie grana „ triginta duo ſumeret.

„ In qua doſi hucuſque perman-

„ ſi

„ si uno alterove die intermisso.

„ Sub hoc tempus tumor, duri-
„ ties fere penitus disparuerunt, ulcus
„ depurari, exsiccari, & levi pellicu-
„ la obduci cœpit, jamque ita clau-
„ sum per sex hebdomadas manet.

„ Perget hæc fœmina in eadem
„ cicutæ dosi, donec firma fuerit ci-
„ catrix.

„ Ab initio Junii hucusque ad
„ finem nempe Septembris jam sum-
„ psit uncias quatuor extracti cicutæ.

„ Ex nullo alio medicamento
„ per octodecim annos quidquam pro-
„ fecit.

„ Nunc autem usu cicutæ appe-
„ titum augeri sentit, pinguescit, do-
„ loribus rheumaticis, quibus alias
„ vexabatur, libera est, nec de ulla
„ re conqueritur.

An quis sanæ mentis homo du-
bitat de cicutæ efficacia?

Cum autem cicuta agat iu vene-
nosas variolarum reliquias, oritur quæ-
stio: an non & in ipso morbo vario-
loso, maligno, parca dosi, & prudenti

manu atque provido judicio eam adhibere licitum esset? Naturæ analogum est, & infinitis experientiis constat vegetabilia cujuscunque generis in nostro ventriculo posse digeri & in inguilinos humores converti; id autem de mineralibus nequaquam verum est.

Vegetabilia igitur facilius a nostra natura feruntur, & longe tutius conveniunt.

Ergo: si aliis licuit in virosa variolarum dispositione mercurio uti, & antimonio, cur non & nobis daretur venia sine omni conscientiæ remorsu, ut cicutam tentaremus, dum optima remedia hucusque cognita nil efficiant? Hi bini casus a doctissimo Lebmacher hic erant maxime necessarii ad thesin meam comprobandam.

Habeo & ab aliis tam hujatis, quam exteris medicis pulcherrimas, & felicissimas de cicuta historias, habeo & tales, quæ minus feliciter successerunt; verum judicavi omnes has in aliud tempus esse asservandas.

MONITA.

HÆc corollaria ex repetitis experientiis deducta, confirmataque sunt.

Rogo tamen omnes, & singulos medicos, ne sibi persuadeant, me ejus esse opinionis, ut credam: hæc generalia esse & ubique cicutam debere curare.

Dico & fateor palam: me quoque in omni genere habuisse ægros, quibus cicuta non profuit, licet ex morbi similitudine fuisset indicata.

Casus tamen quos enarravi veros esse, non credo, erit, qui dubitet.

Si tamen quis de rei veritate ambigeret, meamque probitatem suspectam haberet, adeat is *Illustrissimum van Swieten*, qui ægrorum nomina habet, habitationisque locum.

Felicem me! cui sub *tanti viri* auspiciis licet facere medicinam.

Vidi ægras pessimo mammæ can-

cro laborantes, quas cicuta cito juvit; erant autem plures aliæ, quibus cicuta ſolummodo levamen attulit, non vero eas curavit; aliæ ex uſu cicutæ nullam expertæ ſunt mutationem; una alterave cicutam non potuit ferre.

Idem circa alios morbos, in quibus cicutam laudavi, intellectum volo.

Nam tantum contendo: cicutam quandoque prodeſſe, & mira præſtare, ubi alia medicamenta maxime celebrata, & heroica, nil valent.

Si & alii medici alia adhuc remedia inveniant, poterimus ſucceſſive omnes difficillimos morbos ſanare.

Profecto! mihi gratulor, dum audio, plures eſſe medicos, qui circa diverſa vegetabilia meum exemplum ſequuntur.

Quot adhuc millia plantarum ſunt quarum virtutes ignoramus. Verum ad has detegendas induſtria, labore, providentia, & animo, ab omni ſecta libero, opus eſt.

Nec jura in verba magiſtri.

Præ-

Præterea tamen firmiter ſemper in mente erit tenendum: arti & medicamentis eſſe limites.

Cum jam cicuta in eodem morbo quandoque proſit, quandoque autem nil præſtet, certum eſt, debere latere quandam differentiam, cujus ſigna diagnoſtica nobis adhucdum deficiunt.

Neque ego ſolus ad ea determinanda ſufficio; atque ideo nequaquam potui hucuſque dare firmas regulas.

Ii autem, qui me adjuvare potuiſſent, debuiſſentque, manum traxerunt de tabula, imo acri diſcurſu, & reiteratis ad artis filios ſermonibus mea opuſcula damnarunt, proſcripſerunt, igne ferroque ea deleta voluerunt.

Heu me! miſera hominum ſors.

Ego in binis meis de cicuta libellis caſus felices, & infelices enarravi, & monui præterea ſemper: cicutam non omnibus æque profuturam, dixi jam in ſecundo libello, mihi futurum ſatis, ſi uſu cicutæ unum ægrum ex centum conſervavero & curavero,

qui

qui aliis medicamentis non potuiſſet reſtitui.

Si ex aliis nonaginta novem medicis quivis tantum præſtiterit, quantum ego, tunc omnes centum reſtituentur.

An quis ſincerius, honeſtiuſque poſſet ſcribere? mundo licet ſua experimenta fideliter & caute proponere, cuivis autem medico liberum dein eſt, velle uti tali remedio, aut velle illud negligere.

Nec honorem, nec gloriam, nec nomen immortale, nec lucrum deſidero, vellem tantum eſſe utilis miſero, & ægrotanti humano generi, vellem calamitates levare, auferre; uti cujusvis medici officium poſtulat, vellem propterea alii me non turbarent.

Aliquot centenas libras extracti cicutæ ægris exhibui, & vera conſcientia affirmo: me nulli unquam nocuiſſe; etenim dum vidi rem bono eſſe in tramite acriter perrexi, continuavi, auxi doſin; quamprimum autem obſervavi (quod quidem rariſſime accidit)

dit) ægrum inde bene non habere, abſtinui ſepoſuique cicutam. Ita ars jubet.

Cum igitur hoc medicamentum prudenter exhibitum nequaquam poſſit nocere, artis officium exigit, id omnibus plurimum commendetur, ut fiant innumera experimenta, quæ conferantur inter ſe, comparenturque ſecundum omnia ſigna, ſymptomata, eventus; inquirantur dein rationes & cauſæ, cur in eodem morbo quandoque proſit cicuta, & radicaliter curet, & cur autem quandoque nil efficiat.

Viſa differentia, inventa rei cauſa clare patebit: quouſque cicutæ efficacia ſe extendat, poteritque dein dari ratio: cur cicuta non in omnibus æqualiter agat, & tunc facile erit determinandum, quibus in caſibus evidenter conveniat, in quibus præſtet nihil.

His in ordinem redactis poterimus iis in caſibus ubi cicuta iners eſt, de alio remedio cogitare.

Tali

Tali ratione cum ingenti reipublicæ emolumento limites nostræ artis ampliores fient.

Ego jam in aliquibus casibus, ubi cicuta id non præstitit, quod ex ea speravi, aliud remedium adhibui, nec in successu inanis fui.

Si hoc non sufficit: iterum aliud paratum habeo.

Sic per gradus ascendam, & spe maxima fretus sum, fore ut Deus optimus meos conatus, qui unice in proximi salutem fiunt, secundet.

Adversariis meis hic sancte promitto: me eo majorem in hoc studii genere operam impensurum, quo magis ipsi conabuntur me turbare, impedire.

Dum recte facio, neminem timeo.

Licet cicuta sit remedium maxime innocuum, optarem tamen, quivis medicus semper a parva dosi inciperet, sensimque augeret.

Novimus enim, quam miræ & diversæ sint hominum idiosyncrasiæ,

hinc

hinc possent quidam esse, qui remedium minus ferrent.

Parva igitur dosi nemo peccabit, quoniam quivis bonus medicus, dum sinistri quid observat, abstinebit a remedio.

Verum bene semper est considerandum: an accidat id ex medicamento: an ex symptomatibus morbum concomitantibus: an ex errore in rebus sex non naturalibus commisso.

Sunt qui ex assumptis lapidibus cancrorum, qui certo remedium sunt innocentissimum, anguntur, vomunt, febre corripiuntur, incidunt in animi deliquia, cur non & esse possent, qui, ex latente causa, a cicuta male haberent?

Verum an ideo cicuta non est medicamentum? an cicuta ideo debet damnari? nemo prudens medicus ita cogitabit.

Si usu cicutæ ægro cuidam damnum infertur, id profecto (si rem medice, & stricto sensu prehendamus)

non

non in medicamentum applicatum, ſed in errorem applicantis erit rejiciendum.

Sæpe aliena morbo ſymptomata junguntur, hinc tunc requiritur, ut & alia præter cicutam remedia præbeantur.

Si ſpaſmi urgent aut convulſiones, tunc deſiderantur nervina, antihyſterica.

Si dolores vehementes ſint, neceſſaria erunt remedia paregorica, opiata; febris magna, & pulſus elevatus refrigerantia, nitroſa exigunt.

In nimia corruptione jungitur cortex peruvianus, aut ſi ſub uſu cicutæ oritur febris intermittens.

Subinde purgatione opus eſt, ſubinde venæ ſectione.

Nimius in hunc locum acrimoniæ affluxus fonticulum, aut ſetaceum poſtulat.

Neque externe debet ſemper fomentum aut cicutæ cataplaſma apponi, verum mutanda ea ſunt, ſecundum boni medici aut chirurgi judicium & experientiam. Si

Si in linteis carptis deligentur ulcera, tunc in auferendo debet magna cautela agi, ne adhærentia nudiſſimis vaſculis filamenta vi avellantur, unde poſſent omnia lædi; oriretur hæmorrhagia, & inde ſæpe caro fungoſa propullulat.

Omnia debent prius leviſſimo cicutæ infuſo, aliove apto liquido humectari.

Symptomata magis urgentia ſæpe jubent, ut cicutæ uſus tam externus, quam internus interrumpatur pro aliquo tempore, donec hæc curata fuerint, aut ſaltem mitigata.

Qui cicutam non ferunt, cum his palliative eſt agendum, quamdiu aliud remedium ignoramus.

Subinde oſſa, tumores, ſcirrhi in ſuo meditullio maximum habent dolorem; obſervavi ſæpius eo in loco tunc fuiſſe eroſionem corruptionemve; corruptum autem a ſano debet ſeparari, id autem perfici non poteſt, niſi fiat apertura verſus exteriora, hæc quandoque applicatione medicamenti chirurgici,

aut

aut instrumento chirurgico fieri debet, sæpe autem sponte fit ex usu cicutæ.

Prodit tunc sanies, & fit ulcus cavum.

Rem minus intelligentes credunt talia ab usu cicutæ fuisse corrupta, erosave, ubi tamen, continuato in eodem casu cicutæ usu tam interno, quam externo, sępissime sanitas perfecta sequitur.

Vidi aliquoties ex usu cicutæ quosdam in glandulis scirrhos esse solutos, in aliis autem partibus novos comparuisse.

Mirum id erat; verum ægri semper bene se habuerunt, unde pertinaciter idem remedium continuavi, & ægros restitui.

Talia peritum nunquam terrent: & ideo nequaquam debemus illico mutare medicamentum.

In victu sunt farinacea non fermentata vitanda, ut & aromatica nimium acria.

Acida pro condimento conceduntur, prædominantia vero minus conducunt.

Vinum bonum iis, qui assueverunt, non nocet.

In

In parte affecta frictus, aut motus fortior plerumque malum augent.

Si ægri vivant in aere puro, libero, & si mentem quocunque modo erectam, & hilarem conservent, multum ad curationem confert.

Tristitia, melancholia, mentis inquietudines curam retardant, impediunt, nova mala producunt, & sæpe ex scirrho faciunt cancrum.

Tempus, quo cicuta curet, & tumores resolvat, determinari non potest.

Etenim quandoque cito id perficitur, quandoque admodum lente.

Neque semper eadem tumorum, ulcerum, cancrorumque natura est.

Fœminæ ultra duos annos ob colli tumores dedi cicutam magna dosi, nulla fiebat in his tumoribus mutatio, cum tamen menstrua longe liberius fluerent, vires essent majores, mens alacrior, totusque corporis habitus longe magis perfectus, rogavit ipsa ægra, ne sibi negem has pilulas.

Tandem post binos & dimidium annos fundebantur tumores, & omnia

ad

ad ſtatum naturalem redacta ſunt.

Nec diuturnus uſus nocuit.

Aliam fœminam habeo, quæ ob cancrum mammæ tantum mane ſumit duo cicutæ grana, & ſequitur adeo bona, & celeris mutatio, tumorisque diminutio, ut adſtantes & ego admiremur, licet fœmina ſit ſeptuaginta annorum.

Urina huic fœminæ copioſiſſime profluit, cum multo glutinoſo ſedimine; dum autem uno die a cicuta abſtinet, pauca eſt urina, nec videtur ſedimentum.

In morbis circa renes, veſicam urinariam, & urinæ vias data cicuta quandoque pulcherrimos præſtat effectus.

Subinde curat urinæ retentionem, ſtranguriam; ſæpe mingendi dolores opio citius ſiſtit.

Nec in calculi affectionibus contemnendum eſt cicutæ extractum.

Ex his patet dignum eſſe, ut cum cicuta fiant experimenta.

Ego interim nullam ejus virtutem ſpecificam aſſero, ſed ad regulas formandas mutuam bonorum medicorum operam exſpecto.